

Bijlage 4. Behandeling van de adviezen bij het ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel, en als dorpsgezicht van het Sint-Veerleplein in Diksmuide (Oostkerke)

Provincie: West-Vlaanderen

Gemeente: Diksmuide, 12de afdeling, sectie A

Objectnummer: 4.01/32003/829.1 en

Objectnummer: 4.02/32003/713.1 – Dossiernummer 4.001/32003/147.1

Omschrijving:

Ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel, en het Sint-Veerleplein,
Sint-Veerleplein/Oostkerkestraat

Mij bekend om gevoegd te worden bij het besluit van heden:

Brussel, 30.03.2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS

1. Adviezen uitgebracht door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV

a. Beleidsdomein Ruimtelijke ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

b. Beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

- Het **departement Leefmilieu Natuur & Energie** bracht op 1 september 2015 een gunstig advies uit over de bescherming van het onroerend goed. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

"Omwille van de ons opgelegde personeelsbeperking en focus op kerntaken, zal het departement vanaf nu geen advies meer geven voorafgaand aan de voorlopige bescherming als monument of dorpsgezicht." Dit advies is met andere woorden gunstig.

Behandeling van het advies: /

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit

- Het **agentschap Natuur & Bos** bracht op 28 juli 2015 (mail verstuurd aan departement LNE, op 25 augustus 2015 doorgestuurd aan OE) een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. Het agentschap heeft geen input voor de vier beschermingsdossiers, maar wil in de marge toch het soortenbesluit (Besluit van de Vlaamse Regering met betrekking tot soortenbescherming en soortenbeheer, 15/05/2009) onder de aandacht brengen.

Behandeling van het advies:

De opvolging van deze regelgeving dient te gebeuren binnen instrumenten en procedures waarover het ANB beschikt.

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit.

- De overige agentschappen van het beleidsdomein LNE brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

c. Beleidsdomein Mobiliteit en Openbare Werken

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het departement noch de agentschappen brachten advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

d. Beleidsdomein Landbouw en Visserij

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

- Het **departement Landbouw en Visserij** bracht op 28 juli 2015 een gunstig advies uit over deze bescherming. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier. Dit departement verklaart zich niet bevoegd vermits het monument zich niet bevindt in agrarisch gebied en de aanvraag geen betrekking heeft op professionele agrarische of para-agrarische activiteiten.

Behandeling van het advies: /

Conclusie: het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en het ministerieel besluit

- De overige agentschappen van het beleidsdomein LV brachten geen advies uit over de bescherming van het onroerend goed. In uitvoering van artikel 6.1.3 van het Onroerenderfgoeddecreet is het advies bijgevolg gunstig.

2. Advies uitgebracht door de betrokken gemeente Diksmuide

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het college van Burgemeester en Schepenen verleende op 19/08/2015 een gunstig advies voor de bescherming van het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument en het Sint-Veerleplein als dorpsgezicht mits:

- de bescherming als dorpsgezicht wordt beperkt tot het hoofdvolume van de woningen op het Sint-Veerleplein,
- voldoende mogelijkheden worden gelaten voor de herbestemming van de kerk en zijn onmiddellijke omgeving.

Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Behandeling van het advies:

- Het preadvies van het stadsbestuur onderschrijft de krachtlijnen van het dorpsgezicht: het Sint-Veerleplein ontleent *"zijn belevingswaarde en uitstraling vooral [aan] het repetitieve karakter van de kleine, aaneengesloten woningen die een gesloten wand vormen en zo het plein omzomen"*. Anderzijds stelt het stadsbestuur dat *"de tuinen, horend bij de woningen langs het Sint-Veerleplein, geen deel uitmaken van het plein en er niet functioneel en/of visueel mee verbonden zijn"* en vraagt het een beperking van het dorpsgezicht *"tot het hoofdvolume van de woningen"*.

Onroerend Erfgoed vraagt hier om een correcte en genuanceerde lezing van het MB en het inhoudelijk dossier:

- 1° de volledige percelen, ontstaan bij de ex situ wederopbouw van Oostkerke na de Eerste Wereldoorlog, zijn inderdaad opgenomen in de afbakening zoals aangegeven op het georeferencieerd plan, omdat:
 - a) deze percelen op kadastraal niveau historische en functionele eenheden vormen;
 - b) constructies die in deze tuinen gebouwd worden, door hun onmiddellijke nabijheid, wel degelijk een visuele impact kunnen hebben;
- 2° het MB en het inhoudelijk dossier kennen echter geen erfgoedwaarde toe aan de *"achterbouwen en de tuinconstructies"* van het samenstel van negen huizen, want:
 - a) ze worden niet beschreven in de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen (art. 2 van het MB);
 - b) de beheersdoelstellingen (art. 3. §2 van het MB) en de motivering van de afbakening (inhoudelijk dossier p. 17) stellen expliciet dat ze geen erfgoedwaarde hebben;
- 3° de opgelegde erfdienstbaarheden zijn hier dan ook minder zwaar: *"Voor bepaalde handelingen, die voor de rest van het dorpsgezicht toelatingsplichtig zijn, hoeft bij de achterbouwen en tuinconstructies zonder erfgoedwaarde geen toelating gevraagd te worden"* (motivering van de afbakening, inhoudelijk dossier p. 17);
- 4° de beperkte erfdienstbaarheden die het dorpsgezicht oplegt aan de *"achterbouwen en de tuinconstructies"*, worden in de beheersdoelstellingen gemotiveerd vanuit het voorzorgsprincipe: *"bij een eventuele verbouwing of vervangbouw dient ervoor gezorgd te worden dat nieuwe ingrepen geen negatieve impact hebben op de specifieke erfgoedkenmerken van het beschermde dorpsgezicht"*;
- 5° uit de beheersdoelstellingen volgt dat verbouwing of vervangbouw van *"achterbouwen en tuinconstructies"* niet verboden is, maar wel onderhevig is aan de meldingsplicht. *"Het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie"* en/of *"het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen"* (toelatingsplichtige handelingen, art. 5. §2 van het MB) dient gemeld te worden aan het gemeentebestuur. De gemeente voert vervolgens een erfgoedtoets uit: zal de verbouwing en/of vervangbouw een negatieve impact hebben op de specifieke erfgoedkenmerken van het beschermde dorpsgezicht? Bij afwezigheid van een negatieve impact kan de gemeente – rekening houdend met de stedenbouwkundige randvoorwaarden – rechtstreeks toelating geven voor deze werken. Indien er mogelijk wel een negatieve impact is, dan moet de gemeente de vraag om toelating aan Onroerend Erfgoed doorsturen.

- Verder stelt het stadsbestuur *"Overwegende dat de bescherming de werken aan het kerkhof niet in de weg staan (...)"*. Dit vormt een evidentie, vermits het kerkhof dat op de locatie van

de vooroorlogse kerk bewaard bleef, niet in de afbakening van het dorpsgezicht is meegenomen.

- Onroerend Erfgoed bepaalt niet het toekomstig gebruik van een beschermd gebouw of zone. Zoals gesteld in de beheersdoelstellingen (art. 3. § 1 van het MB) behoort een toekomstige herbestemming van de kerk, die de draagkracht van het gebouw niet overschrijdt, tot de mogelijkheden, op voorwaarde dat deze geen negatieve impact heeft op de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen, met inbegrip van de cultuurgoederen. Hetzelfde geldt voor de onmiddellijke omgeving.

Het college verwijst naar de conceptnota *Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk* (op 24 juni 2011 goedgekeurd door de Vlaamse regering). Deze nota doet echter geen uitspraak over de bescherming van deze of gene kerk. Het college verwijst ook naar de *Conceptnota kerken in de Westhoek*. Navraag bij het stadsbestuur leert dat hiermee bedoeld wordt op het document *Toekomstvisie parochiekerken Diksmuide. Overeenkomst tussen de stad Diksmuide en het centraal kerkbestuur over de toekomstvisie...* Het document *Toekomstvisie parochiekerken Diksmuide* convergeert met de beschermingsselectie van het thematisch pakket wederopbouwkerken en dorpsomgevingen. Een analyse van dit document levert – buiten een stand van zaken – geen topic op voor Oostkerke. In de actuele toekomstvisie bestaan er dus geen plannen voor een herbestemming van de kerk.

Conclusie. Onroerend Erfgoed houdt rekening met de bezorgdheid van het stadsbestuur: het MB legt geen onnodig zware planlast op voor de "achterbouwen en de tuinconstructies" van de huizen in het dorpsgezicht. Een herbestemming van de kerk en de onmiddellijke omgeving blijft mogelijk.

Het advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het beschermingsbesluit.

3. Advies uitgebracht door de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed (VCOE)

Het advies werd gevraagd op 24 juli 2015.

Het advies van de VCOE werd in de commissievergadering van 12 oktober 2015 unaniem vastgesteld: gunstig advies over de bescherming van het thematisch pakket wederopbouwkerken en dorpsomgevingen in Diksmuide. Het advies bevat een aantal opmerkingen met betrekking tot het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument, en het Sint-Veerleplein als dorpsgezicht. Het advies maakt integraal deel uit van het beschermingsdossier.

Opmerking 1. Situering adviesvraag. De VCOE vindt het positief dat er een uitgebreid dossier voor advies werd voorgelegd aan de commissie.

Opmerking 2. De commissie erkent de erfgoedwaarden van de wederopbouwkerken en dorpsomgevingen en ondersteunt artikel 1 van het MB.

Opmerking 3. Afbakening. Voor Oostkerke staat de commissie achter de bescherming van het ensemble als monument, met daarrond een dorpsgezicht.

Opmerking 4. Erfgoedkenmerken en erfgoedelementen: geen opmerkingen over Oostkerke.

Opmerking 5. De commissie ondersteunt de voorgestelde beheersdoelstellingen.

Opmerking 6. De commissie ondersteunt de voorgestelde bijzondere voorschriften.

Opmerking 7. De commissie ondersteunt de voorgestelde toelatingsplichtige handelingen voor de monumenten. De commissie heeft echter bedenkingen bij de toelatingsplichtige handelingen voor het dorpsgezicht.

"Artikel 6.2.5 van het onroerenderfgoedbesluit somt de handelingen op in beschermde stads- en dorpsgezichten waarvoor een meldingsplicht bij de gemeente geldt. Beschermingsbesluiten die tot stand komen onder de nieuwe regelgeving bevatten verplicht een lijst van toelatingsplichtige handelingen. Het besluit stelt dat voor deze beschermingen de meldingsprocedure bij de gemeente niet geldt (art 6.2.1). De commissie stelt vast dat het voorliggende beschermingsbesluit (in artikel 5, §2) de lijst van toelatingsplichtige handelingen integraal wordt overgenomen uit artikel 6.2.5 van het onroerenderfgoedbesluit. De facto wordt op deze manier een ernstige ongelijkheid gecreëerd tussen enerzijds de beschermingsbesluiten van stads- en dorpsgezichten die dateren van voor 1 januari 2015 – waarin de gemeente zelf oordeelt of de gemelde handelingen 'van aard zijn om de wezenlijke eigenschappen van het beschermde stads- of dorpsgezicht te verstoren' en anderzijds nieuwe beschermingsbesluiten waarin al deze handelingen toelatingsplichtig worden gesteld."

Behandeling van het advies:

Het Onroerenderfgoeddecreet en -besluit maken in zake de meldingsplicht in stads- en dorpsgezichten geen onderscheid tussen oude en nieuwe besluiten. De meldingsplicht dient dus uniform toegepast te worden op oude én op nieuwe beschermde stads- en dorpsgezichten. Zoals de VCOE terecht aanhaalt, zou een andere interpretatie strijdig zijn met het gelijkheidsbeginsel.

In artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit wordt bepaald welke specifieke onderafdelingen niet van toepassing zijn op nieuwe besluiten. Artikel 6.3.12 (meldingsplicht in beschermde stads-of dorpsgezichten) van het Onroerenderfgoedbesluit is daar niet in opgenomen. Voor toelatingsplichtige handelingen in stads- en dorpsgezichten, opgesomd in nieuwe beschermingsbesluiten, geldt dus evengoed dat de te volgen procedure die van de meldingsplicht is. De 'meldingsplicht' vormt een afwijking van de 'reguliere toelatingsplicht', specifiek voor stads- en dorpsgezichten. Er dient een onderscheid gemaakt te worden tussen de aard van de handelingen ('toelatingsplichtig') en de te volgen procedure ('reguliere toelatingsplicht' versus 'meldingsplicht').

Opmerking 8. Aanvullingen van de VCOE op de beschermingsbesluiten: de VCOE vraagt voor Oostkerke een aanvullende beschrijving en fotoregistratie van de klokken.

Behandeling van het advies: een beperkte aanvullende beschrijving van de klokken wordt toegevoegd in het inhoudelijk dossier en in het MB. In het inhoudelijk dossier wordt toegevoegd: *"De eerste klok dateert van 1923 en de tweede van 1924. Beide klokken zijn gegoten door klokkengieter Marcel Michiels uit Doornik (Koninklijk instituut voor het kunstpatrimonium, Fototheek en website). Een derde klok dateert van 1955, en vervangt een klok die tijdens de Tweede Wereldoorlog door de Duitse bezetter gesmolten werd voor kanonnen (informatie afgevaardigde kerkfabriek)."* In het MB wordt toegevoegd: *"De eerste klok dateert van 1923, de tweede van 1924. Een derde klok dateert van 1955."* Onroerend Erfgoed beschikt echter niet over actuele foto's van de klokken.

Conclusie: het advies heeft invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit. In het inhoudelijk dossier en in het beschermingsbesluit wordt een aanvullende beschrijving van de klokken opgenomen.

4. Conclusie

- De uitgebrachte adviezen door de departementen en agentschappen van de beleidsdomeinen RWO, LNE, MOW en LV zijn gunstig.

- Het advies uitgebracht door het stadsbestuur is voorwaardelijk gunstig voor de bescherming van het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument en het Sint-Veerleplein als dorpsgezicht. Er wordt niet ingegaan op de vraag van het stadsbestuur om het dorpsgezicht te beperken tot het hoofdvolume van de woningen. Het specifieke MB, het onroerenderfgoeddecreet en -besluit bieden immers voldoende garanties om een onnodig zware planlast voor het dorpsgezicht en meer specifiek voor de achterbouwen en de tuinconstructies van de huizen te vermijden.

Dit advies heeft geen invloed op het inhoudelijk dossier en/ of het beschermingsbesluit.

- Het advies uitgebracht door de VCOE is gunstig. Onroerend Erfgoed gaat in op de vraag van de VCOE naar een aanvullende beschrijving van de klokken. Dit advies heeft dan ook invloed op het inhoudelijk dossier en het beschermingsbesluit.